

Sporočilo za javnost

Omejen napredek Slovenije in izzivi vključevanja javnosti pri doseganju digitalnih ciljev EU

Ljubljana, 6. november 2025 – Predstavniki projekta »Sooblikovanje javnih politik digitalizacije v Sloveniji (CODIS 3)«, ki ga v sodelovanju s partnerji izvaja Inštitut za elektronsko participacijo, so na novinarski konferenci predstavili preliminarne rezultate posodobljenega senčnega poročila o napredku Slovenije pri doseganju digitalnih ciljev Evropske unije. Opozorili so na omejen napredek pri izvajanju ukrepov za doseganje ciljev in nizko število upoštevanih pripomb javnosti v procesu njihove priprave ter jih ponazorili s spletnimi vizualizacijami. Posebej so izpostavili ambiciozne cilje Slovenije na področju digitalnih kompetenc in digitalizacije gospodarstva, katerim ne sledijo ustrezni javnopolitični instrumenti. Poudarili so tudi problematiko spremljanja učinkov ukrepov in omejenega izvajanja aktivnosti v povezavi z digitalnimi pravicami in načeli. Na podlagi ugotovitev senčnega poročila so podali predloge za bolj učinkovito doseganje digitalnih ciljev in krepitev vključevanja javnosti ter dodatne ukrepe za krepitev digitalnih pravic in načel, demokratičnega življenja, uporabe odprte kode in skladnosti zelenega in digitalnega prehoda.

Slovenija je poleg Belgije, Hrvaške, Bolgarije in Romunije ena izmed petih evropskih držav, v katerih nevladne organizacije izvajajo pilotne projekte spremljanja nacionalnih strateških načrtov za digitalno desetletje. Nacionalne načrte sestavljajo ukrepi, časovnice, ciljne vrednosti in finančna sredstva, ki jih države članice namenjaajo za doseganje digitalnih ciljev EU¹. Senčno poročilo za Slovenijo ugotavlja skladnost digitalnih ciljev Slovenije z evropskimi, obseg vključevanja javnosti v pripravo nacionalnih ukrepov ter napredek države pri izvajanju ukrepov v skladu z načrtanimi potmi in ciljnim vrednostmi. Celotno senčno poročilo o napredku Slovenije pri doseganju ciljev digitalnega desetletja bo objavljeno na spletni strani projekta <https://www.inepa.si/tag/codis/>.

1 Več informacij o digitalnih ciljih EU je dostopnih na spletni strani Evropske komisije <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sl/policies/digital-decade-policy-programme>.

Ambiciozen pristop Slovenije s pomanjkljivimi javnopolitičnimi instrumenti

Predstavniki projekta CODIS 3 so uvodoma izpostavili visoko stopnjo ambicioznosti Slovenije pri doseganju digitalnih ciljev EU do leta 2030. Nacionalni strateški načrt vsebuje časovnice, ukrepe in končne vrednosti pri vseh dvanajstih evropskih ciljih. Podobno raven ambicioznosti med državami članicami EU izkazujejo še Finska, Luksemburg in Francija. Ostale države EU glede na nacionalne načrte ne bodo izpolnile najmanj enega ali več digitalnih ciljev².

Na drugi strani senčno poročilo za Slovenijo ugotavlja, da je Slovenija manj precej manj ambiciozna pri zagotavljanju finančnih sredstev za izpolnitev digitalnih ciljev. Država je opredelila 81 ukrepov v višini 685 milijonov EUR, kar predstavlja 1,02% BDP države. Delež je manjši v primerjavi s povprečjem EU, ki znaša 1,14 %. Kar enajst članic EU namenja višji delež BDP za digitalne cilje. Med njimi izstopajo Latvija 4,99 %, Italija 2,84 % in Grčija 2,57 %³.

Slovenija v primerjavi z razvitejšimi članicami EU na področju digitalne preobrazbe izkazuje nekoliko slabši izhodiščni položaj na poti do digitalnih ciljev. Država se po Indeksu digitalnega gospodarstva in družbe 2025 (DESI)⁴ pri dobri polovici kazalnikov 14 (52 %) nahaja pod povprečjem EU in pri 13 (48 %) kazalnikih nad povprečjem EU. Za ostalih 9 kazalnikov ni dostopnih podatkov za Slovenijo.

Mag. Simon Delakorda iz Inštituta za elektronsko participacijo je v povezavi s pomanjkljivimi javnopolitičnimi instrumenti dodatno izpostavil tudi pripombe javnosti in deležnikov⁵ v okviru javnega posvetovanja posodobitvi nacionalnega načrta, ki opozarjajo na izzive pri implementaciji ukrepov na področju digitalne preobrazbe. Izzivi se nanašajo na usposobljenost kadra za izvajanje in vodenje projektov oz. ukrepov, mehanizme za zagotavljanje kakovostne izvedbe ukrepov, spremljanje napredka, zagotavljanje skladnost s časovnicami, izvedbo v okviru načrtovanih finančnih sredstev in doseganje načrtovanih ciljev. Kot dodaten dejavnik pri izvajanju ukrepov je izpostavil tudi čezsektorsko naravo področja digitalne preobrazbe, ki terja učinkovito koordinacijo med pristojnimi ministrstvi, zadostno politično voljo in stabilno delovanje Vlade.

Omejen napredek pri doseganju ciljev digitalnega desetletja

Senčno poročilo na podlagi podatkov Evropske komisije in vsebine nacionalnega načrta ugotavlja, da Slovenija sledi načrtovanim časovnicam na področju varne in trajnostne digitalne infrastrukture in bo do leta 2030 predvidoma dosegla cilja pokritost z gigabitnim omrežjem na fiksni lokaciji in pokritost s 5G omrežjem. Slovenija prav tako sledi časovnici na področju digitalizacije javnega sektorja in bo dosegla cilje pri ključnih javnih storitvah za državljane in podjetja na internetu ter e-dostopu do zdravstvene dokumentacije.

Pri ostalih področjih, ki se nanašajo na digitalna znanja in spretnosti ter digitalizacijo podjetij, Slovenija izkazuje počasnejši napredek glede načrtovane časovnice za doseg ciljev. Država sicer zmanjšuje zaostanek pri ciljih na tehnoloških področjih kot sta umetna inteligenca in storitve računalništva v oblaku, vendar pa Evropska komisija kljub temu opozarja Slovenijo, da nacionalni

2 Vir: Evropska komisija (2025). Monitoring of horizontal recommendations 2024.

3 Vir: Evropska komisija (2025). State of the Digital Decade 2025: Keep building the EU's sovereignty and digital future.

4 Vir: <https://digital-decade-desi.digital-strategy.ec.europa.eu/datasets/desi/charts/desi-indicators>.

5 Vir: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MDP/javne-objave/Odgovori_AN-25-26_DSI2030_JO.docx.

strateški načrt na področjih digitalnih kompetenc in digitalizacije podjetij ne obravnava v zadostni meri izzivov države in ni v celoti usklajen z njenimi zelo ambicioznimi nacionalnimi cilji.

Predstavniki projekta CODIS so pri tem dodali, da je Evropska Komisija na Slovenijo v povezavi z nacionalnim načrtom naslovila sedmih priporočil, ki se nanašajo na IKT strokovnjake, osnovne digitalne kompetence, digitalizacijo majhnih in srednjih podjetij, napredne tehnologije v podjetjih, kibernetško varnost, samoroče /zagonska podjetja in digitalne tehnologije za zeleni prehod.

Digitalne kompetence prebivalstva v luči pomanjkanja podatkov o napredku

Senčno poročilo namenja posebno pozornosti področju digitalnih kompetenc, na katerem se Slovenija po zadnjih podatkih iz leta 2023 nahaja pod povprečjem EU. Zgolj 46,7 % prebivalcev Slovenije, starih 16-74 let, je imelo vsaj osnovne digitalne kompetence v primerjavi s povprečjem EU, ki je bilo 55,6 %. Razlika v primerjavi z EU je še posebej izrazita v segmentu kompetenc za varno uporabo IKT in kompetenc za ustvarjanje digitalnih vsebin.

Posodobljen Nacionalni strateški načrt za digitalno desetletje, ki je hkrati tudi Akcijski načrt strategije Digitalna Slovenija 2030⁶, predvideva 20 ukrepov za krepitev osnovnih digitalnih kompetenc prebivalstva, zaposlene strokovnjake za IKT in ženske med zaposlenimi strokovnjaki za IKT v vrednosti dobrih 130 milijonov EUR. Od teh je iz naslova javnih sredstev 102 milijonov nacionalnih in 28 milijonov evropskih sredstev ter dodatnih 63 milijonov EUR iz naslova zasebnih sredstev.

Senčno poročilo na podlagi javno dostopnih podatkov navaja podatek, da je bilo v zadnjih treh letih preko javnih naročil in javnih razpisov namenjenih več kot 37 milijonov EUR za krepitev osnovnih digitalnih kompetenc prebivalstva in povečevanje števila žensk med zaposlenimi strokovnjaki za IKT. Med izvedenimi ukrepi zagotavljanja osnovnih digitalnih kompetenc prebivalstva se bila usposabljanja za otroke in mladino, neformalna izobraževanja za odrasle, Mobilni heroji, Digi info točke itd.

Mag. Simon Delakorda je pri tem izpostavil, da so v povezavi z omenjenimi projekti javno dostopni podatki o št. financiranih projektov, št. udeležencev/k po ciljih skupinah in porabljenih finančnih sredstvih. Manjkajo pa podatki o kvalitativnih učinkih, ki bi dokazovali izboljšanje digitalnih kompetenc prebivalstva. Izpostavljanje dobrih praks na področju digitalnih kompetenc prebivalstva financiranih z javnimi sredstvi brez podpornih podatkov o dejanskih učinkih ukrepov po njegovem prepričanju povezano s problemom ustreznega načrtovanja in izvajanja ukrepov. Dodal je še, da tudi Evropska komisija opozarja države članice, da večina pobud digitalnega opismenjanja temelji na neformalnem učenju z omejenimi povezavami do formalnih kvalifikacij ali priznanimi rezultati. Mnoge pobude se izvajajo kot pilotni projekti oz. so odvisne od kratkoročnega financiranja, sistematične ocene učinka pa so redke. Slednje pa otežuje ugotavljanje dolgoročnega napredka na področju digitalnih kompetenc⁷.

Pomanjkanje podatkov o učinkih ukrepov in napredku pri doseganju cilja 80 % prebivalcev z osnovnimi digitalnimi kompetencami do leta 2030 bodo deloma pokrili decembrski podatki

6 Vir: <https://nio.gov.si/products/akcijski%2Bnacrt%2Bstrategije%2Bdigitalna%2Bslovenija%2B2030%2Bza%2Bleti%2B2025%2Bin%2B2026%2B>.

7 Vir: <https://ec.europa.eu/newsroom/dae/redirection/document/116896> (str. 74).

Statističnega urada Republike Slovenije. Začrtan pot napredka za Slovenijo za leto 2025 znaša 63 % prebivalstva z osnovnimi digitalnimi kompetencami.

Izr. prof. dr. Andrej A. Lukšič iz Inštituta za ekologijo in Fakultete za družbe vede Univerza v Ljubljani je dodal, da ukrepi pri digitalni pismenosti ne posegajo v to, da bi posamezniki, ne kot potrošniki ali ampak kot državljani lahko sodelovali pri odločitvah na vseh področjih, ki se neposredno tičejo njihovih življenj. Zato je potrebno v okviru digitalne pismenosti razvijati tudi kompetence za javno participacijo.

Majhno število upoštevanih predlogov javnosti pri pripravi ukrepov

Projekt »Sooblikovanje javnih politik digitalizacije v Sloveniji« namenja pozornost tudi vključevanju javnosti pri oblikovanju in dopolnitvah ukrepov v nacionalnem načrtu strateškem načrtu za digitalno desetletje. Vključevanje javnosti je potekalo v okviru dveh javnih posvetovanj leta 2023 in 2025. Predstavniki projekta so pri tem izpostavili, da sta bili obe javni posvetovanji omejeni na podajanje pripomb po e-pošti. Javno posvetovanje o oblikovanju nacionalnega načrta pa je bilo časovno omejeno na 14 dni, pri čemer je vključevalo tudi eno in pol urno javno predstavitev načrta preko spleta.

Zbrani podatki o vključevanju javnosti kažejo, da je bilo število upoštevanih predlogov javnosti v nacionalnem načrtu za doseganje digitalnih ciljev EU v obeh posvetovanjih majhno. Pri oblikovanju nacionalnega načrta sta bili kot ustrezni prepoznani 2 podani pripombi od 82⁸. Na podlagi intervencije nevladnih organizacij pri Evropski komisiji⁹ je bilo v kasnejši predlog dopolnjenega načrta vključenih dodatnih 7 pripomb civilne družbe. Tekom posvetovanja o dopolnitvah nacionalnega načrta je bilo vključenih 22 pripomb od 162, od katerih se je večina nanaša na opise ukrepov in vprašanja v povezavi z njimi. Pripombe niso bistveno vplivale na vsebino nacionalnega načrta.

Senčno poročilo tudi ugotavlja, da tekom javnih posvetovanj ni bilo zaznati prizadevanj za vključevanje ranljivih, marginaliziranih ali slabše zastopanih skupin. Poročilo o javnem posvetovanju je bilo pripravljeno za proces oblikovanja nacionalnega načrta, ne pa tudi za proces njegove posodobitve. Skupni odziv ministrstev na pripombe javnosti tekom posvetovanja o posodobitvi nacionalnega načrta je bil objavljen na spletni strani 6 mesecev po zaključku posvetovanja. Vendar pa ni bil neposredno komuniciran z javnostjo in deležniki, ki so sodelovali v posvetovanju.

Izr. prof. dr. Andrej A. Lukšič je pri tem izpostavil, da pri javni participaciji nimamo vzpostavljenih sistemskih možnosti, da bi lahko imeli neformalni akterji kot so nevladne organizacije, civilne iniciative, podjetja, izobraževalne organizacije in ostali, večji vpliv na oblikovanje digitalnih ciljev v okviru prioritet EU. Zato je potrebno sistemsko urediti deliberacijo, ki vključuje neformalne akterje v začetni fazi oblikovanja politik in zakonodaje, pri tem pa uporabiti tehnologije in aplikacije, ki jih že imamo.

8 Vir: Evaluation of the consultation processes involved in the National Roadmap's preparation and updates https://www.inepa.si/wp-content/uploads/2025/11/Assessment-of-Openness-and-Inclusiveness-CODIS-3_draft.pdf.

9 Vir: Open letter to the EU Commission on involving civil society in the preparation of the National strategic roadmap for Digital Decade in Slovenia <https://www.inepa.si/2023/12/05/open-letter-to-the-eu-commission-on-involving-civil-society-in-the-preparation-of-the-national-strategic-roadmap-for-digital-decade-in-slovenia/>.

Predlogi za prihodnje oblikovanje in izvajanje ukrepov na področju digitalne preobrazbe

Na podlagi preliminarne ugotovitev senčnega poročila, so predstavniki projekta CODIS podali naslednje predloge za prihodnje oblikovanje in izvajanje ukrepov na področju digitalne preobrazbe:

- 1) Izboljšati učinkovitost izvajanja ukrepov in okrepiti vključevanje javnosti na področju digitalne preobrazbe.
- 2) Zagotoviti stvarnejše strateško načrtovanje ciljev in ukrepov ter njihovo skladnost s časovnicami in finančnimi sredstvi.
- 3) Izvajati obstoječe mehanizme za spremljanje in vrednotenje učinkov ukrepov na področju digitalne vključenosti (Uredba o podrobnejši vsebini načrta spodbujanja digitalne vključenosti) ter vzpostaviti nove mehanizme (Observatorij digitalne vključenosti).
- 4) Vključiti ukrepe za krepitev digitalnih pravic in načel, demokratičnega življenja, uporabe odprte kode ter skladnosti zelenega in digitalnega prehoda v nacionalni strateški načrt za digitalno desetletje.
- 5) Vzpostaviti mehanizem za sistemsko vključevanje deležnikov na področju digitalne preobrazbe v izvajanje in posodabljanje nacionalnega načrta (npr. v okviru Sveta za digitalno preobrazbo).

Izjave govorcev na tiskovni konferenci

mag. Simon Delakorda (Inštitut za elektronsko participacijo): *Ukrepi v posodobljenem nacionalnem strateškem načrtu utrjujejo obstoječo predstavo o človeku v središču digitalne preobrazbe, ki je razumljen kot digitalno usposobljena delovna sila, digitalni potrošnik in stranka v postopkih digitalnih (javnih) storitev. Predlogi za dopolnitev ukrepov izhajajo iz širšega razumevanja človeka in njegovih pravic v kontekstu digitalnega humanizma, demokratičnega življenja in trajnostnega razvoja. Gre za zapostavljena in spregledana področja digitalne preobrazbe, ki jih naslavljam o nevladne organizacije. Pri tem pa zaradi neizvajanja zakonodaje na področju digitalne vključenosti, ki se nanaša na nevladne organizacije, nimamo zagotovljene systemske podpore za svoje projekte in programe.*

izr. prof. dr. Andrej A. Lukšič (Inštitut za ekologijo / Fakulteta za družbene vede Univerza v Ljubljani): *Javna participacija kot smo jo naslovili v senčnem poročilu je deficitarna in omejena na konzultacije. Javne institucije in ministrstva pripravljajo odločitve o projektih, politikah in zakonodaji vključujejo javnost samo za komentarje, ki pa so zoženi na e-pošto. Kako in na kakšen način so ti komentarji preko e-pošte upoštevani, ni jasnih kriterijev. Razvidno je zgolj število komentarjev, ne pa tudi, kako so vključeni. Zato je potrebno institucionalizirati in sistemsko okrepiti večji vpliv vsebinskih mrež nevladnih organizacij na oblikovanje politik in ukrepov, ne pa samo vključevati nevladne organizacije v izvajanje teh ukrepov preko javnih razpisov in naročil.*

Robin Emeršič (Zadruga Na prostem): *Uporaba spletnih vizualizacij omogoča lažji pogled v ugotovitve senčnega poročila. S tem javnost lažje dostopa do podatkov in si lažje predstavlja rezultate. Prednost vizualizacije je tudi ta, da so podatki, ki so skriti v poročilih, prikazani na bolj*

prijazen, pregleden in vizualen način. Prav tako je pomembno, da se pri tem uporabljajo odprtokodne tehnologije in odprti podatki, kar omogoča, da lahko kdorkoli dostopa do njih in z njimi tudi upravlja.

Kontaktna oseba za sporočilo za javnost:
mag. Simon Delakorda, koordinator projekta CODIS 3
Inštitut za elektronsko participacijo (INePA)
E: simon.delakorda@inepa.si / M: 041 365 529

Izjava o odgovornosti

Sporočilo za javnost je del projekta »Sooblikovanje javnih politik digitalizacije v Sloveniji 3« (CODIS 3). Projekt finančno podpira European Citizen Action Service (ECAS) z dodeljeno subvencijo EURECA 2025, (European Citizenship Accelerator), ki jo sofinancira program Državljeni, enakost, pravice in vrednote Evropske unije. Besedilo sporočila za javnost ne odraža nujno stališč in mnenj European Citizen Action Service (ECAS) ali Komisije Evropske unije. Zanje ne moreta biti odgovorna niti ECAS niti Komisija.